HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

¹בקדש הקדשים תאכלנו והא למה לי קרא לימא בחצר אהל מועד יאכלוה ולא יהא טפל חמור מן העיקר עבודה דאדם עובד במקום רבו אמרינן שלא יהא טפל חמור מן העיקר אכילה שאין אדם אוכל במקום רבו טעמא דכתב קרא הא לא כתב קרא לא יהא טפל חמור מן העיקר לא אמרי' איתמר בללה חוץ א] לחומת עזרה ר' יוחנן אמר [א]פסולה ר"ל אמר כשרה ר"ל אמר כשרה דכתיב ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה והדר והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ א) [ב]מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשרין בזר ומדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא ורבי יוחנן אמר פסולה כיון ב] דעשייתה בכלי הוא נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהת בעיא תניא כוותיה דר' יוחנן בללה זר כשרה חוץ לחומת העזרה פסולה: איתמר מנחה שחסרה קודם קמיצה ר' יוחנן אמר [ג]יביא מתוך ביתו וימלאנה ריש לקיש אמר לא יביא מתוך ביתו וימלאנה ר' יוחנן אמר מביא מתוך ביתו וימלאנה קמיצה קבעה ג] ליה ריש לקיש אמר לא יביא מתוך ביתו וימלאנה קדושת כלי קבעה ליה איתיביה ר' יוחנן לרשב"ל ב)חסר הלוג ד] [ד]אם עד שלא יצק ימלאנו תיובתא: איתמר ג)שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה רבי יוחנן אמר [ה]מקטיר קומץ עליהן וריש לקיש אמר אין מקטיר קומץ עליהן אליבא דר' אליעזר כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דר' יהושע ד)דתנן נטמאו שירים נשרפו שירים אבדו שירים כמדת ר' אליעזר כשרה כמדת רבי יהושע [ו]פסולה מאן דפסל כר' יהושע ומאן דמכשר עד כאן לא אמר רבי יהושע התם אלא דלא אישתייר אבל היכא דאישתייר אפי' ר' יהושע מודה ה] ליה ה)דתניא ר' יהושע אומר כל [ז]הזבחים שבתורה שנשתייר מהם כזית בשר או כזית חלב זורק ו] הדם כחצי זית בשר כחצי זית חלב אינו זורק את הדם ובעולה אפי' כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם מפני שבעולה כולה כליל ובמנחה אף על פי שכולה קיימת לא יזרוק

מנחה

בקדש הקדשים וגו'. בפרשת ויקח קרח ולעיל מיניה כתיב לכל חטאתם ולכל אשמם וגו' בקדש הקדשים דמשמע היכל דאי עזרה בהדיא כתיב (ויקרא ו) בחצר אהל מועד ז]. ואם איתא דילפינן מהאי טעמא דלא יהא טפל חמור מעיקר: **הא למה לי קרא.** לכן בתירא ליגלף מאידך קרא (שם) ח] בחצר אהל מועד יאכלוה וכל שכן היכל והאי בקדש הקדשים למה לי דכתב רחמנא: ומשני האי דאיצטריך בקדש הקדשים לאו לאשמועינן דלא מיפסלי קדשים בכניסת ט] היכל אלא למישרי אכילה בהיכל דלא נפקא מההוא דלא יהא טפל חמור מעיקר: **דעבודה (א) היא.** דדרך ארץ היא לעבוד י] בפני רבו אמרי' לא יהא טפל וכו' אבל אכילה אין דרך ארץ לאכול במקום רבו (ב) לא אמרי' דכיון דעיקר הוא כ"ש דמצי אכיל בגוויה אי לא אשמעינן קרא: **קמילה קבעה לה.** דכל כמה דלא קמיץ לא מיקריא מנחה ולא קרינא ביה מן המנחהו) פרט לשחסרה כדמפרש לקמןז). כל לשון קביעות דאמור במנחות כלומר זקוק זה לזה ואין אתה יכול לשנות קצת ממנו להביא אחר תחתיו לפי שהוקבעו יחד: **קדושת כלי קבעה לה.** יא] בשם וקרינא בה מן המנחה פרט לשחסרה: **חסר הלוג.** שמן של מצורע עד שלא יצק על כפו השמאלית יב] ימלאנה ולא אמרי' דקבעה להו לוג שהוא כלי שרת: **כ"ע לא פליגי.** יג] דמה היכא דאבדו שירים או נשרפו קמכשר ר' אליעזר לקמן להקטיר קומץ כ"ש חסרו דאיכא שיור יד] במקצתה: **כמדת ר' אליעזר.** דאמר בפ' כיצד צולין (פסחים עז.) ועשית עולותיך הבשר והדםח) טו] דם אע"פ שאין בשר (בשר אע"פ שאין דם): **כשרה.** להקטיר הקומץ דקומץ בלא שירים דומיא דדם בלא בשר: **כמדת ר' יהושע.** דאמר טז] אם אין בשר אין דם אם אין דם אין בשר פסול להקטיר הקומץ: **כזית בשר או כזית חלב.** בפסחים נפקא לן בכיצד צולין (דף עט.) דמשום חלב נמי זריק דכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם וגו' והקטיר החלב אלמא חלב אע"פ שאין בשר: יז] **כחצי זית חלב אין זורק.** שאין אכילת ט)בשר ואכילת מזבח מצטרפין. זריקת דם אינה אלא להתיר אימורים למזבח ובשר לאדם וכיון דאבדו שניהם זריקה למה: **ובעולה.** דבין בשר בין חלב כולהו למזבח סלקי מצטרפים:

מנחה

רבי יוחנן אמר פסולה. אע"ג דלא בלל כשרה בלל חוץ לחומת העזרה גרע ולא דמי להיא דזבחים בפ' קדשי קדשים (דף סג:) דתלינן טעמא מילה דמה בכל מקום במזבח כשרה שאם היזה ולא מילה כשרה יח] דהתם בפנים והכא בחוץ: **ריש לקיש אמר כשרה.** הכא משמע דאע"ג יט] י) דקדושה היא לא מיפסלא ביוצא ואפילו רבי יוחנן לא פליג אלא משום דעשה הבלילה בחוץ אבל משום יוצא לא וכן משמע בפרק התכלת כ] (לקמן דף מז.) דאמר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דאמר שחיטה מקדשא כא] (היא) איפסילא ביוצא ובסוף שמעתא (שם מח.) קאמר הא דלא כרבי כיון דאמר שחיטה מקדשא דפריך להו היכא אי אברא' כב] איפסילו להו ביוצא משמע משום דשחיטה מקדשא הוא דאיפסיל ביוצא הא לאו הכי לא דאע"ג דאית ליה תנור מקדש בפרק רבי ישמעאל (לקמן דף עב:) ומיהו יש לדחות דבאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאין עם הזבח לא מיפסלו בלינה אלא בשחיטת זבח כדאמר זעירי לקמן בפרק התודה (דף עט.) ואילו בפני עצמן תנן קדשו בכלי נפסלין בלינה ויש עוד ראיה מהא דתנן בפ' שני דמעילה (דף ט.) גבי מנחות ושתי הלחם קרמו בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה אבל יוצא לא קתני ואע"ג דגבי עופות וזבחים הוה מצי למיתני כג] כ) (אגב אחרינא) לא תני אגב שתי הלחם ולחם הפנים ומנחות והא דאמר בפרק כל שעה (פסחים דף לו.) גבי לישה דמנחות נהי דבזריזין ליתא במקום זריזין איתא אורחא דמילתא נקט שדרך לעשותה במקום זריזין והא דאמרינן בפרק המזבח מקדש (זבחים פח.) כד] אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל היינו בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה אבל לא ביוצא ובקונטרס פי' לקמן בריש שתי מדות (דף פז:) גבי שולחן אבל מקדשין ליפסל בלינה וביוצא ובפרק המזבח מקדש (זבחים פח.) פי' בקונטרס אבל מקדשין ליפסל ביוצא אם יצא חוץ לקלעים או נגע בו טבול יום ולא יתכן ומה שפירש ל) רבינו שלמה כה] בפרק שני דזבחים (דף כ:) גבי יציאה מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים כדרך כל הקדשים שקדשו בכלי הנפסלים ביוצא אין הטעם תלוי בכך כלל מ) (ועוד) דהא קאמר התם כיון דפריש אסוחי מסח דעתיה והא דדייק בפ' שתי הלחם (לקמן נה: ושם.) אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש כו] לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות באות מצה (שם סג.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שתי פעמים שתהא אפייתן בתנור ושתהא הקדישן בתנור ופריך והתנן ר' שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות אבי פאגי לאו משום כז] נ) דנתקדשה הוי מיפסיל ביוצא אלא משום דדבר מכוער הוא להוציא לחוץ לאחר שנתקדשה וא"ת וכיון דבקדושת כלי לא מיפסלא ביוצא מנחת כהנים וחביתי כהן גדול דלית בה קמילה ס) אימא מיפסל ביוצא ושמא באותם מועיל קידוש כלי כדאמרי' כח] (זבחים דף מה:) שאין להם מתירין משיקדש בכלי ע): **מקמיצה** ואילך מצות כהונה. הגשה ותנופה נמי בעו כהונה שאין זר קרב אבל הכא הכי נקט פ) אלא הכא לד' עבודות שבמנחה איירי שמתחילין משעת קמילה ומיהו בלאו הכי ניחא דליכא תנופה אלא במנחת עומר וקנאות כדתנן בפ' כל המנחות באות מצה (לקמן סא.) ובמנחות קנאות אין יציקה ובלילה דלית בה שמן ובמנחת העומר אע"ג דטעונה שמן לא כתיב בה וקמץ הכהן: **ומדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא.** וא"ת הרי שחיטה דלא בעיא כהונה ובעיא פנים דכתיב (ויקרא א) ושחט את בן הבקר לפני ה' כדדרשינן בפ' כל הפסולין (זבחים דף לב:) דבעינן שיהא בן הבקר לפנים וי"ל דשאני התם משום קבלה כט] אי נמי שכן מיני דמים: **חסר** הלוג עד שלא יצק ימלאנו. משנה היא במס' נגעים (פי"ד מ"י) ותימה שלא היה יודע ר' שמעון בן לקיש וכה"ג צ) [קשה] בפ' במה טומנין (שבת נ:) דפריך ממתניתין דהטומן לפת ולנונות ק): **עד שלא יצק ימלאנו.** משמע הא משיצק לא ימלאנו ותימה דלעיל (דף ה.) תניא הקדיש מתן שמן כו' והיינו לאחר יציקה וי"ל דההיא כר' שמעון דפליג במס' נגעים ל] (פי"ד מ"י) ומייתי לה במס' יומא שאם חסר עד שלא נתן שימלאנו ואפי' לאחר יציקה ואע"פ שכבר נתן קודם מתן דם הואיל ר) דבפסול נעשית לא שמה מתנה ומהאי טעם אתיא נמי כתנא קמא דיליקה לא שמה יליקה: **מאן** דפסיל כרבי יהושע. הא דא"ר יוסי בפ' כיצד צולין (פסחים עח. ושם) דמסתברא כי היכי דפליגי רבי אליעזר ורבי יהושע בזבחים הכי פליגי לב] במנחות לאו דוקא לר' שמעון בן לקיש אלא כי היכי דפליגי בזבחים בלא נשתייר שיריים וא"ת הא דקאמר התם דעיקר קראי כי כתיבי בזבחים כתיבי והא במנחות נמי איכא קראי דדריש בסמוך המנחה ויש לומר דהתם לרבי יוחנן קאמר דלדידיה ליכא קראי היכא דחסרו שירים עד כזית דמקטיר קומץ עליהם:

אותן

מסורת הש"ס

א) פסחים לו. לקמן יח:, ב) נגעים פי"ד מ"י זבחים עו:, ג) יומא מז: לעיל ח. לקמן יב. קו., ד) פסחים עז: לקמן כו., ה) זבחים כה: קטז. לקמן כו. תוספתא זבחים פ"ד ה"ב פסחים עט. בכורות לט: מעילה טו: תוספתא פסחים פ"ו ה"ג, ו) [ויקרא ו], ז) [ע"ב], ח) [דברים יב], ט) אדם ואכילת מזבח מצטרפין דזריקת. ל"ק, י) נ"א דקדושת כלי וגירסת ל"ק דנתקדשה בכלי לא מיפסלא, כ) יוצא אגב אחרינא. ל"ק, ל) הוא רש"י, מ) ל"ק מ"ז, נ) דאי נתקדשה הוי. ל"ק, ס) אימתי. ל"ק, ע) [וע"ע תוספות סוכה נ. ד"ה ואי], פ) [לקמן כ. ועי' תוספות מגילה כ: ד"ה לקמילה], צ) ל"ק, ק) [ע"ע תוספות חולין לט. ד"ה הא מקמיה], ר) דבפסולו נעשית לאו. ל"ק,

◆

תורה אור השלם

1. בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ כָּל זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָּךְ: במדבר יח י

◆

מוסף רש"י

בקדש הקדשים תאכלנו. היכל במשמע (זבחים סג.). **לימא.** אם איתא דאמרינן לא יהא טפל חמור מן העיקר למה לי למכתב האי קרא לאכשורי היכל לאכילת קדשי קדשים הא כתיב בהו בחצר אהל מועד יאכלוה ונימא לא יהא טפל חמור מן העיקר (שם). **אכילה שאין אדם אוכל במקום רבו.** דזולותא דרביה היא לעשות עבדו צרכיו לפניו לא יהא טפל חמור ליכא למימר דלאו חומרא היא אלא קולא וכן הדין שיהא טפל קל מן העיקר (שם). **הכהנים וקמץ, מקמיצה ואילך מצות כהונה.** כדכתיב הכהן וקמץ דמשמע מקמילה ואילך מלות כהונה (להלן יח:). **חסר הלוג עד שלא יצק.** מן הלוג על כפו השמאלית כדכתיב ומן השמן יצק הכהן על כף הכהן השמאלית והזה הכהן באצבעו הימנית מן השמן אשר על כפו השמאלית (זבחים עו:). **שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה.** שנתפזרו מהן וריש לקיש אמר אין מקטירין קומץ עליהן. דתניא (מנחות ט:) מן המנחה פרט לשחסרה היא או שחסר קומלה (יומא מז:). **נטמאו שיריה.** של מנחה לאחר שנקמלה ועדיין לא נקטר קומלה (פסחים עז:). **כמדת ר' אליעזר.** שהיה אומר בזבחים (דף קד) דם אע"פ שאין בשר כשירה להקטיר קומלה ונפטרו הבעלים (שם, וכעי"ז להלן כו.). **כמדת ר' יהושע.** דאמר אם אין בשר אין דם, ה"נ אם אין שירייס אין קומץ (להלן כו.). **כל הזבחים.** בר מעולה (זבחים קט.). **שנשתייר מהן.** בשעת זריקה (שם כה:). **כזית בשר.** דאיכא כדי אכילת אדם או **כזית חלב.** דאיכא כדי אכילת מזבח זורק את הדם. ואם לא נשתייר כלום לא זריק דכתיב (דברים יב) ועשית עולותיך הבשר והדם, אם אין בשר אין דם (בכורות לט:). אבל אם נטמא כל הבשר והחלב או שאבד לא יזרוק, רבי יהושע לטעמיה דדריש ועשית עולותיך הבשר והדם אם אין בשר אין דם. (זבחים כה:) ובזבחים כתיב ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל הזקיקן הכתוב זה לזה (שם קט.). **כחצי זית בשר כחצי זית חלב אינו זורק את הדם.** דאכילת אדם ואכילת מזבח אין מצטרפין (פסחים עט.). **ובעולה.** דלית בה אכילת אדם (מעילה טו:).

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הלכה ו:

נח ב מיי' שם הלכה ז:

נט ג מיי' שם הלכה טז:

ס ד מיי' פ"ה מהלכות מחוסרי כפרה הל' ד:

סא ה ו מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הל' כ:

סב ז מיי' שם פ"א הלכה ל לא:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעבודה דדרך כל"ל ותיבת היא נמחק: (ב) בא"ד לאכול במקום רבו אמרינן דכיון דעיקר הוא כ"ש דלא מצי אכיל:

◆

שיטה מקובצת

א] לחומת עזרה. עי' תוס' זבחים (דף כ ע"ב) ותוס' סוכה (דף נ ע"א): ב] כיון דקדושת כלי היא נהי: ג] קבעה לה ר"ל אמר כו' קדושת כלי קבעה לה: ד] תיבת אם נמחק: ה] יהושע מודה דתניא: ו] זורק את הדם: ז] מועד יאכלוה: ח] קרא דבחצר: ט] בכניסת ההיכל אלא למשרי כו' מההוא טעמא דלא יהא: י] לעבוד עבודת רבו בפני: יא] לה לשם מנחה וקרינא: יב] השמאלית ימלאנו ולא אמרינן דקבעה לה לוג: יג] פליגי דהשתא מה אבדו שיריים: יד] דאיכא שיור הס"ד: טו] והדם יש דם בשר בשר א) [אע"פ שאין] אף על פי שאין דם: טז] דאמר התם אם: יז] בשר כחצי זית בשר וכחצי זית חלב אין זורק שאין אכילת אדם ואכילת מזבח והד"א: יח] כשרה וי"ל דשאני התם דמ"מ במזבח קעביד אבל בחוץ מגרע גרע טפי מלא בלל כלל. תו"ח ובתוס' אחרות כתוב שאני התם שלא שינה רק במקום המזבח ממקום למקום ושינה מקום זוטא כי האי לא גרע מלא מיצה כלל אבל הכא שהוציא הבלילה מחוץ כל העזרה ודאי גרע מאילו לא בלל כלום עכ"ל תו"ח: יט] דקדושת כלי הוא: כ] התכלת גבי שתי הלחם דאמר: כא] מקדשא ואיפסילא ביוצא ותיבת היא נמחק: כב] אבראי הא איפסילו להו: כג] אגב אחריני: כד] מקדש כלי שרת אין: כה] שלמה שיחיה. עיין תוס' זבחים (דף י ע"ב): כו] לא נתקדשה. לשון מהר"פ וא"ת א"כ מאי קאמר לקמן בפ' שתי הלחם הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה ואפייתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה והיכא מוכח מלישתן ועריכתן בחוץ דלא נתקדשה דלמא לעולם אימא לך דנתקדשה ואפ"ה לא נפסלו ביוצא כדפי' וי"ל דאין זו קושיא דאע"ג דלא תיפסל ביוצא בדיעבד מ"מ אם נתקדשה גנאי היה לעשות בחוץ לכתחילה: כז] לאו משום. דאם נתקדשה. וא"ת כיון שאין כלי מקדש מנחה להיות נפסלת ביוצא מאימתי תיפסל ביוצא ר"ל מקמיצה ואילך דגמר לה עבודתה וא"ת א"כ מנחת כהנים ומנחת נסכים דלית בהו קמיצה ה"נ דלא פסל ביוצא וא"כ לא משתמט תנא מלאשמועינן בחד דוכתא וי"ל דודאי דמנחת כהן הכלי מקדש ליפסל ביוצא כמו קמיצה בשאר מנחות וכן משמע דתנא קרב הקומץ חייבין עלי' משום פיגול ונותר וטמא וגבי מנחת כהן אמרינן קדשו בכלי חייב עליו משום נותר וטמא אלמא דגבי חיוב פיגול ונותר קדוש כלי מהני במנחת (נסכים) [כהנים] כמו לאחר קמיצה בשאר מנחות וכה"ג נאמר גבי פסול יוצא והקשה הר"מ דאמרי' בפ' שתי הלחם [לחם חפנים] נפסל במסעות משום יוצא ואמאי הא לא קדיש בכלי לפסול ביוצא וי"ל דהתם משום לבונה שאין לה מתירין אחרים שהיא עצמה מתרת ויש לה דין מנחת כהנים ונפסלה ביוצא וממילא נפסל הלחם אחר שנפסלו מתיריו. עוד קשה גבי הא דאמרי' פ' ב' דזבחים [דף יט] יציאה מהו שתועיל בקדוש ידים ורגלים ופ"ה אדם שקידש ידיו ממימי הכיור והוציאן לחוץ מהו שיפסלו ביוצא כדין כלים דמקדשין לענין שתפסל ביוצא [והא משום קידוש כלי לא מיפסל ביוצא במידי דלא גמר עבודתו] וי"מ דשאני התם במי כיור דהוי לצורך ב) שתיהן ומתירין נפסלין משום היסח הדעת וקשה דהתם משמע דבלא טעמא דהיסח הדעת שייך למיפסל ביוצא וכדאמר גופא קאמר ולא מכח קדוש כלי דהא הידים לא נתקדש בתוך הכלי אלא משום דההוקדשו ג) בעבודת רחיצת קדושן הוכשרו ליפסל ביוצא וא"ת כיון שמי הכיור אינן נפסלין ביוצא דהיינו קדושת כלי דידהו לא מהני בהו לפסול ביוצא וכדאמר פרק כ"ש דידים שלא נפסלו דהא גבי לינה בעי למימר התם דאפי' לר' ראב"ש דאמר אין לינה מועלת בקידוש ידים מ"מ פוסלת לינה במי הכיור. ומפרש דודאי שאין [ללמוד] יוצא מפסול לינה דהא דלא מהני כלי לפסול ביוצא הוא [מפני] שאין הכלי גמר עבודתו ומשום הכי לא מהני קידוש מי הכיור שאין בהן אלא קדושת כלי ולא נגמר עדיין כל עבודתו שעדיין עתידין להתקדש הידים מהן אבל ודאי אחר שנתקדשו הידים מהן שהוא גמר עבודתו אז חיילא עליהם פסול יוצא דהא אפי' כלי מועיל ליפסל ביוצא כשהוא גמר עבודה ולינה שאין תלוי בגמר עבודה דהא כלי מהני לפסול בטבול יום ולינה בכל המנחות אע"ג דקדושת כלי דידהו אינו גמר עבודה א"כ דין הוא שיפסלו המים בלינה יותר מהידים שקדשו מהם ונגבו המים. תו"ח: כח] דאמרינן בפ"ב דמעילה כל דבר שיש לו מתירין משקרבו מתירין (זבחים דף מה ע"ב) דשאין: כט] קבלה ולא גרסי' לה דאם כן תפשי בצואר הבהמה לפנים והא קיי"ל כולה בחוץ וצוארה בפנים פסולה כדלקמן בפ' השוחט והמעלה. תו"ח: ל] נגעים אר' (יעקב) [עקיבא]: לא] לאחר יציקה וא"ת והרי נתן וי"ל ההיא נתינה שלא כמצותה היא שהרי לא נתן בכשרות אלא מבחוץ אבל ביציקה על כפו כמצותה היא ואיכפלך ליה למימר תנאי היא. תו"ח: לב] פליגי בין מנחות לאו לרשב"ל:

א) זה תמוה דהא אין כפרה אלא בדם ואולי דצ"ל אם אין דם אין בשר: ב) [אולי צ"ל לצורך מתירין ומתירין נפסלין וכו']. ג) [נראה דצ"ל דהוקדשו לעבודה ברחיצת הקידוש הוכשרו וכו'].